

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

NGWANAITSEELE 2022

KAEDI YA GO TSHWAYA

MADUO: 80

Kaedi e ya go tshwaya, e na le ditsebe di le 28.

KAROLO YA A: POKO**MELODI YA POKO – RM Ramagoshi****POTSO 1: POTSO YA TLHAMO**

ELA TLHOKO: Mo tlamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 10 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

'TLHAOLELE' – OH Segano

- Go mothofatsa selo, ke go se naya maitsholo, mekgwa le ditiro tsa setho ntswa sona e se motho. Mmoki o atlegile mo go mothofatseng tlhaolele ka a e boka jaaka o ka re ke motho.
- O mothofaditse tlhaolele ka go kaya fa e le ngwana yo o tshotsweng mo Aforikaborwa. Bagolo ba gagwe ba mo teile leina la Tlhaolele jaaka batho ba tewa maina. Leina leo le kwadilwe ka tlhakagolo go bontsha fa e le la motho. O kaya fa ngwana yo, e bong Tlhaolele, a ne a tlhaola batho bogolosegolo bantsho. Batsadi ba gagwe ba ne ba mo itumeletse thata fa a tsholwa, mme mo go goleng ga gagwe a tlisetsa batho kutlobotlhoko le matlhotlhapelo.
- Go ya ka leboko, mmoki o atlegile mo go mothofatseng tlhaolele ka a re ke ngwana yo Bantsho ba reng o tsholetse go ba sotla, go ba bogisa le go ba tlhaola.
- Mmoki o naya tlhaolele maikutlo a setho jaaka fa a re ke ngwana yo o neng a sa amogelwa ka lerato ke Bantsho. Ngwana yo, o ne a ilwa sa ntšwa le katse ka ntlha ya go kgetholola ga gagwe. O ne a tlhoilwe go simolola kwa go tsholweng ga gagwe go fitlha a bo a tlogela lefatshe le le ka kwano.
- Ngwana fa a tsholwa a ka kopanya/kgaoganya batho/merafe jaaka fa re bona go mothofaditse tlhaolele e bontsha e le ngwana yo o kgaogantseng Basweu, Bantsho le Maintia ka ditlhotšhwana.
- Mmoki o tswelela pele go mothofatsa tlhaolele ka go mo naya batsadi ba a reng ba a mo ikgatholosa, ka jaanong ba lemoga phoso ya bona.
- Ngwana fa a tsholwa o solofelwa go tlisa boitumelo le boikhutso, mme ka dinako dingwe o tlisa selelo jaaka fa tlhaolele ena a tliseditse baagi masetlapelo.
- Bana ba a tle ba lwantshe batho ka boitshwaro, mekgwa le ditiro, jaanong re bona Bantsho ba tsogela Basweu kगतलhanong ka ntlha ya ngwana yo o ba kgobolang mekwatla yo.
- Ditiro tsa ngwana 'tlhaolele' tse mmoki a di tlhagisitseng di tota di senotse go mothofadiwa ga tlhaolele.

[10]

POTSO 2: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**KGOLEGELO – MT Seate**

- 2.1 Tlotlomatso/thoriso ya seabe sa kgolegelo. (2)
- 2.2 Gore mmuisi a tlhologanye bonolo bontle jwa phetogo e e fitlhelwang mo mothong yo o tswang kgolegelong ka go mo tshwantsha le bojang jo bontle jwa naga.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 2.3 Mmoelelo – go gatelela ntlha e e supang fa kgolegelo e le kwa go nnang dinokwane teng. (Go boelediwa sekapolelo 'legae la dinokwane'.) (2)
- 2.4 Kgolegelo e a tshabega ka e se bonno jo bo edileng, mme e bogisa botlhe ba ba sa direlang ba bangwe tse di molemo. (2)
- 2.5 Le dirile gore ke efoge go dira molato/dilo tse di bosula gonne ke tshaba go ya kgolegelong/Le nnile le tshusumetso ya gore ke diragatse molao ka nako tsotlhe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- [10]**

POTSO 3 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)**THULAMOTSE – JS Shole**

- 3.1 Phuduso ka dikgoka/Go fudusa baagi ka dikgoka/Ditshenyegelo tse di neng di tlohlwa ke phudugo. (2)
- 3.2 Tlogelo – tlogelo ya tlhogo' le' mo go lelapa go nna 'lapa' go tliša go kibakibela ka bonako ga mola wa leboko/Go oketsa lebelo la moribo le morethetho wa leboko ka go tlogela tlhogo 'le' mo go 'lelapa'. (2)
- 3.3 Gore a neye sedirisiwa Thulamotse, maemo a setho ka go mo senolela maikutlo a bona, ba mo kopa gore a ne a botsa pele a ba fudusa. (2)
- 3.4 Leruo ga le ne le fula kwa ntle ga tuelo gonne le tlaa senyetsa basweu. (2)
- 3.5 Le dirile gore ke se sotle merafe e mengwe/Ke se itseele ditshwetso ka matshelo a ba bangwe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- [10]**

POTSO 4 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)**'NELSON MANDELA' – RK Modisa**

- 4.1 Thoriso/ Tlotlomatso ya bopelokgale/bogatlhamelamasisi jwa ga Rre Nelson Mandela. (2)
- 4.2 Go tlhagisa bonatla jwa ga Rre Mandela ka go bo tshwantsha le motho yo o senatla e bile a na le bokgoni jo bo boitshegang mo ditirong tsotlhe/mo go sengwe le sengwe. (2)
- 4.3 Tlogelo – tlogelo ya tlhogo 'le' mo go lefatshe go nna 'fatshe' go tlisa go kibakibela ka bonako ga mola wa leboko./Go oketsa lebelo la moribo le morethetho wa leboko ka go tlogela tlhogo 'le' mo go lefatshe. (2)
- 4.4 Maaforikaborwa a ne a beile tshepo mo go Rre Mandela go ba thusa ka ba sa bolo go tlhoka motsadi kana moeteledipele yo o ka ba gololang mo kgatelelong ya puso ya tlaolele. (2)
- 4.5 Le dirile gore ke nne mosekaphofu yo o sa tshabeng go swa lentswe/ke lwele se e leng sa me go fitlha ke se fitlhelela/ke dire ditiro tse di tlaa tswelang batho mosola.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[10]**LE****POKO E E SA TLHAOLWANG****POTSO 5: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE****'DIPHOLO TSA DITLHATLHOBO' – BD Magoleng le ba bangwe**

- 5.1 Thebolo ya dipholo tsa ditlhatlhobo tsa makgaolakgang. (2)
- 5.2 Go kaya go tlhanasela go go neng go le teng ka ntlha ya dipholo tsa makgaolakgang tse di neng di dule. (2)
- 5.3 'Mogolokwane'
'Tshegatshega'. (2)
- 5.4 'Tshegatshega' – ka go boeletsa kutu ya lediri 'tshega'. (2)
- 5.5 Go tsaya dithuto tsia/ka go dira ka natla/ go baakanyetsa ditlhatlhobo./Go tlotla barutabana ka ba itse go le gontsi mo go se ba se dirang./Dipholo tse dintle di itumedisa batsadi.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[10]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 30**

KAROLO YA B: PADI**POTSO 6: POTSO YA TLHAMO**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

LEBA SEIPONE – Kabelo Kgatea

- Ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope gore botlhoko ga bo ke bo nnela ruri mo mothong, ka yo o simololang ka botlhoko o feleletsa ka monate.
- Motswagauteng o simolola ka botlhoko ka go latlha ke mmaagwe le go mo romela kwa go mosadimogolo ljelele ka monna wa tekisi jaaka sephuthelwana. Se, ke botlhoko jo Motswagauteng a itemogelang bona jaaka lesele.
- O godisiwa ke monnamogolo Puso le mosadimogolo ljelele ntle le tlhokomelo ya motsadi yo o mo tlisitseng mo lefatsheng ka a sa le monnye. O ya sekolong a sa itshasa sepe kana a itshasitse oli e e nkgang ya motšhini o o rokgang.
- O ne a sotlwa ke ditsala ka ntlha ya tshobotsi ya gagwe. O ne a bidiwa ka maina a tshotlo e bong lekutwana, morwa le *Rooijan* Morolong. Se ke maitemogelo a a botlhoko a a goletseng mo go ona.
- Morago ga loso lwa ga Puso le ljelele, o nna mo tsholong e e makgwakgwa ya ga malomaagwe e bong Mosala. O mo latofatsa ka go bo a timeditse podi, mme o mo itaya mo go botlhoko go fitlha a inaya naga.
- Motswagauteng o selwa ke banna ba ga Mokwepa a wetse mo serameng sa kapoko e e neng e letse e wele ka maatla, sa mo tsena mo marapong a bo a palelwa ke go ema, mme a wa ka mokwatla ga re tshoo! A botlhoko jo bo kalo!
- Mokwepa o ne a tla le basadi ba bararo ba maratagolejwa, mme a apolwa go sekasekwa mmele. Go ne ga fitlhelwa matsadi a kubu ya ga Mosala mo mmeleng, mme ba laelwa go netefatsa gore e re pele ga malatsi a mararo a wela, a bo a setse a fodile jaaka Mokwepa a ba laetse.
- Mokwepa o ne a laletsa tsala nngwe ya gagwe go tla go netefatsa motswasetlhabelo ka le le latelang ka a santse a tlhola gore a ga go bogole bope mo go Motswagauteng. O ne a mmegele gore e bile o tshwanelwa ke go oketsa tlhotlha ka e bile e le lebusumane mme moriri wa gagwe e le dipheko. Motswagauteng a ikotlhaela go sikana le batho ba bantsho. Se, ke matlhotlhapelo a a itemogetseng ona.
- Fa a sena go tshaba kwa ga Mokwepa, o tsena mo toropong ya Foreiborogo kwa a neng a kopana le basimane ba mebila gona. Ba ne ba leka go mo kgothosa keetane e a e filweng ke mmaagwe, mme a lwa nabo go fitlha a e bona gape ka ntlha ya fa ba ne ba phatlaladiwa ke mapodisi.
- Kutlobotlhoko e nngwe e a itemogelang yona ke go sa amogelwe ke setšhaba sa kwa gaabo fa se ne se mo kgoba mo tekising e e neng e ya kwa Huhudi. Mokgweetsi wa tekisi o ne a bolela fa leburu e le leburu go sa kgathalesege gore le phela le batho kgotsa jang gone phokoje ga a ke a latlha mosesele e le wa yona.
- Motswagauteng o ne a utlwisiwa botlhoko ke go tlaolwa ke batho ba a tsholwang nabo ka ntlha ya tshobotsi ya gagwe.
- Kwa Foreiborogo, o teketwa ke batho ka ntlha ya fa a ne a thusa mosadimogolo wa mosweu yo o neng a phamoletswe sekgwama sa madi. O teketwa jaana ka a supeditse mapodisi kwa legodu le iphitlhleng gona.

- O isiwa kwa bookelong, mme go siyeng ga gagwe kwa teng, o pagama terena ka maikaelelo a gore e ka mo folosa kwa Gauteng. Go ne ga tla monna wa lepodisi a batlana le dithekete. Motswagauteng a bona go le botoka go tshabela kwa kolotsaneng e nngwe, mme Sempe a mo itaya ka legofi. A mo tsholetsa ka mmarase wa borokgwe le go mo emisa ka ditsetsekwane. Ka mathata a sa nnele ruri mo mothong, mosadi yo mokima o kopa gore Motswagauteng a kolekelwe madi a go duela terena, mme o newa madi a a fetang a tuelo.
- Fa a fologa mo setimeleng, o nna le mathata a mangwe gape. Basimane ba babedi ba ba neng ba re ba mo rekisetsa borokgwe le ditlhako ka madinyana a a neng a setse mo go a a thusitsweng ka ona mo tereneng, ba mo ela ka dinakana metsing. Fa a sa le a beile letsogo mo phatleng go fitlha lebenkele le bo le tswalelwa ba ise ba boele kwa go ena.
- Botlhoko ba gagwe bo etegela pele fa a ya go nna mo mekhukung ya Johaneseborogo, kwa a kopaneng le Salamina le Alberto ba ba neng ba mmeola moriri. Ba ne ba o rekisetsa mosadi mongwe wa mosankoma ka madi a pampiri. Motswagauteng o ne a lemoga fa a tlile go dirwa leswalo, mme a tsena ka lenga le seloko.
- Ka kutlobotlhoko e sa nnele ruri, Motswagauteng o ne a kopana le Sepoko kwa Rodipoto, kwa a tseneng sekolo ka thotloetso ya gagwe a bo a bona sekgele. Leina la gagwe la itsege gaufi le kgakala gore mosimane wa mebila o falotse ka dinaledi, e bile o gaisitse le bana ba ba nang le magae. Babegadikgang ba simolola go batla Motswagauteng jaaka sepelete se se latlhegileng.
- Kwa Kerii-selectoropo o tsamaya ntlo le ntlwana a ikopela letogonyana a bo a fitlha fa ga mosadimogolo Kornei. Mosadimogolo wa Foreiborogo o ne a bolelela monnawe e bong Kobbie ka ga bonatla jo Motswagauteng a kileng a bo supa ka go mo thusa fa a ne a phamolelwa madi kwa Foreiborogo. Ba tlamparelana mme a ikutlwa jaaka karolo ya botlhokwa ya motho mosweu. Motswagauteng o ne a baakanyediwa kamore ya baeng. Ka mosadimogolo ljelele a ne a diretse Kobbie dingwaga di le dintsi ka boineelo le botshepegi, Kobbie o ne a ntse a batlana le Motswagauteng lebaka le leleele. Monate wa totela Motswagauteng.
- O ne a itumelela go boela le MmaSwanepoel kwa Foreiborogo, mme a mmusetse kwa sekolong le go mo naya sefane sa gagwe. Motswagauteng a itumelela go boelwa ke bongwana jwa gagwe, a kgakola diaparo tse dintšhwa mme a ikobakoba jaaka tshwene.
- Motswagauteng pele ba ya kwa sekolong sa Foreiborogo, ba ne ba ya go tsaya sekgele sa gagwe sa dipholo. Mogokgo wa sekolo seo, Rre Kelatwang a mo kwalela lekwalo le lentle, a paka le go akgola Motswagauteng.
- Ka malatsi a sa tlhabe ka go tshwana, Motswagauteng o ne a iphitlhela a setse a amega mo ntweng ya semorafe e e neng e tlhodilwe ke Koot le Sarkie. O ne a kobiwa mme monate wa kgang ke gore mmaagwe wa bobedi o kgona go mmatlela babueledi. MmaSwanepoel a bolela fa a tsile go tsena mo sekolong se, ba rata kgotsa ba sa rate.
- Kwa bofelong Motswagauteng o ne a boela sekolong mme Koot le Teu ba kopanya merafe e mebedi e e sa utlwaneng.
- E le ruri botlhoko jwa botshelo jwa ga Motswagauteng ga bo a ka ba nnela ruri. O ne a atlega a bo a tshela jaaka bana botlhe.

[25]

POTSO 7: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**LEBA SEIPONE – Kabelo Kgatea**

- 7.1 Ditsala/badirammogo mo mokgatlhong wa Tsapitsapi./Ke bana ba mmila mmogo. (1)
- 7.2 Kwa Rodipoto (1)
- 7.3 Motswagauteng o mo kopile gore a ye go mo emela kwa moletlong wa kakgolo o a neng a o rulaganyeditswe ke sekolo ka a ne a gaisitse barutwana ba bangwe etswa e le ngwana wa mebila./O ne a tshaba go lemogiwa(go bonwa). (2)
- 7.4 Ke maikutlo a tlotlomatso/kakgolo ka Motswagauteng e le mosimane wa morutwana yo o se nang legae fela o gaisitse bana ba ba nang le magae mmogo le bagodi. (2)
- 7.5 Meriri o ka re digwapa di tlhokoditswe/e omeletse/e maudi.
O moleele/ke letlharapa le leleele.
A le dimpa tse o kareng tsa ntšwa ya lebente/a se na dimpa.
Mmala wa sebilo/a le montsho.
(Di le THARO fela.) (3)
- 7.6 O ne a bona gore se bolokegile kwa sekolong mme ena o ne a sa itse gore o tlaa se boloka kae./Ka a ne a se na legae./O ne a tshaba go lemogiwa/go bonwa.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.7 Ee, ke moanelwa wa madi le nama gonne dilo tse di mo diragalelang di tsamaile di fetogafetoga, o na le go utlwa botlhoko le go itumela/di ka diragalela mongwe le mongwe yo o tshelang. (2)
- 7.8 Kabo o tsentse Motswagauteng mo kgwebong ya go kgoromeletsa batho dithoto tsa bona./O ne a mo falodisa fa a ne a teketwa ke batho/O ne a mo tshegetsa le go mo rotloetsa ka nako tsotlhe bogolo jang fa a ne a teketilwe ke batho mme a iphitlhela a le kwa bookelong. (2)
- 7.9 Botho/lerato la ga *Kobbie Swanepoel* le dirile gore a amogele Motswagauteng./ A mo tlhokomele/go mmatlela phatlha kwa sekolong sa basweu sa Foreiborogo, mme se sa tlhola dintwa magareng ga basweu le bantsho, ka jalo, morero wa tlhaolele wa tswelela pele. (2)
- 7.10 Ke ne ke tlaa tlogela tiro, mme ke ye gosele gore ke kgone go godisa leseanyana la me/ Ke ne ke tlaa mo ikisetsa kwa go mme go mo tlhokomela le go nna ke ya go mo tlhola.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.11 Nnyaya, ga go a siama – gonne go feleleditse go tlhodile ntwā./ Go etegeleditse letlhoo magareng ga basweu le bantsho.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

- 7.12 O ne a na le bolwetse jwa lebolelamading jo bo sa foleng/mme a sa bone kalafi./Leruo le a neng a ka le rekisa gore a kgone go ya dingakeng le ne le fedile.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.13 Ke ithutile gore letsogo la molao le leleele/Fa o dira dilo tse di seng ka fa molaong kwa bokhutlong o tlaa tshwarwa/ Se se sa feleng se a bo se tlhola.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- [25]**

POTSO 8: POTSO YA TLHAMO**OMPHILE UMPHI MODISE – DPS *Monyaise***

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope gore botlhoko ga bo ke bo nnela ruri mo mothong, ka yo o simololang ka botlhoko o feleletsa ka monate.
- Motlalepule o simolola leeto la botshelo ka kgaratlho fa a goroga mo Gauteng, mo lekolwane la tedutsebeng le neng la mo kgokgontsha ka lenyatso le dikgobo mo boemelasetimeleng. Tiragalo e, e ne ya tliša kutlobotlhoko mo go ena e sa ntse e le satlabošane mo Gauteng.
- Kwa femeng ya mesese kwa Doornfontein kwa a dirang gona, makgarebe a a dirang le Motlalepule a ne a sa mmatlle mme mongwe a mo loma tsebe gore ba mo logela leano. Se ke netefaletso e e supang fa botshelo jwa gagwe jwa majako bo simolotse ka botlhoko e bile a patelesega go nna motshelaesi.
- O fudugela kwa difoleteng ntekwane o ya go tsena mo matlhotlhapelong. Thandi o mo rulaganyetsa lekau la tedu tsa katse go mmetelela gone a ne a mo gaisa ka bontle, mme basetsana ba bangwe ba sa tlhole ba mo kgobokanela jaaka pele. Motlalepule o ne a ima ngwana wa mosimane. Se, se ne sa mo ketefaletsa botshelo le go mo utlwisana botlhoko ka jaana a ne a santse a simolola go ikgobokanyetsa le go ithulaganyetsa botshelo ka go tla majako.
- O ne a patelesega go isa ngwana kwa legaeng la kgodisetso kwa Olanti kgatlhanong le maikutlo a gagwe ka thuso ya mosadimogolo MmaSebolai. Go isa ngwana kwa legaeng go ne ga etegetsa kutlobotlhoko ka a tswile kwa teng a putsaputsa dikeledi.
- Morago ga ngwaga di le pedi Motlalepule o nyalwa ke lekawana la Thaba Ntsho. Ba tshagofadiwa ka ngwana wa mosetsana e bong Mosidi fela ga a tswale phatlha ya ga morwae wa leitibolo. MmaMosidi ga a upololele mogatse sephiri sa gore o na le ngwana wa petelelo, mme o mo kopa gore ba ithuele ngwana wa mosimane ka maipato a go busetsa morwae yo a mo isitseng kwa kgodisetsong kwa gae. Se, se senola kutlobotlhoko e e bontshang gore go ne go na le karolo nngwe e e tlhaelang mo botshelong jwa ga MmaMosidi le fa a ne a itumetse mo lenyalong.
- Morago ga lobaka, Motlalepule o ya go batla ngwana kwa kgodisetsong ya bana, mme ga a mo fitlhelele ka bonako ka a itse gore o batla mang tota. O lebelela ngwana mongwe le mongwe ka fa morago ga tsebe, e re fa a lemoga gore ga a na letshwao a ngongoregele bokimanyana, bontshonyana kgotsa boesesanyane. Seno ke matlhotlhapelo a MmaMosidi a neng a itemogela ona.
- Moso mongwe le mongwe fa monna a ya tirong o sala a ya go batlana le morwae. O ne a tlhola bana ka fa morago ga ditsebe fa a ka lemoga gore ba mo dingwageng tsa ga Omphile. Batsadi ba ne ba tshosa bana ka ena e bile ba mmitsa 'Dinalana'. A matlhotlhapelo e le ruri go sotlwa ke batho o tshela nabo.
- Motlhang MmaMosidi a neng a jetse nala kwa gae, a bona basimane ba Matile ba tlile go tsaya lefetlho mo Maikutlwane. Ba ne ba gogwa ke mosimane yo moleele yo o matsarapa ka bothakga jo bo kgatlhisang. Kutlobotlhoko ya ga MmaMosidi e bontshiwa ke go lela ka a gopola morwae. Kutlobotlhoko e, e etegediwa ke mosimane yo o neng a ba goga kwa pele. Se, re se lemoga fa re mmona a lala a mo gopotse bosigo jotle, a eletsana e kete e ka bo e le morwae wa maitibolo. Go se sepe se o neng a se bua se sa ame mosimane yo a tlhotseng a mmone wa kwa Matile.

- MmaMosidi o a koafala ka ntlha ya go sa bone morwae gonne go sa fete letsatsi a sa selwe a ole. RraMosidi o ne a lekile dingaka ka go farologana a ba a ineela. A masetlapelo ruri.
- Modise le mogatse ba ya go mo lekola go le motshegare mongwe ka tsatsi la Matlhatso. Modise a fitlha a nna go bapa le fensetere e mo potile ka fa letsogong la moja, mme lesedi le mmetsa mo thamong go ela ka fa morago ga tsebe ya moja. Mosadimogolo a mo keleka a ba a fitlha mo tsebeng ya moja. A simolola go roroma jaaka motho a tshwerwe ke letshoroma. Fa Mosidi a re o a mo tshwara, mosadimogolo a ngaa, mme a mmitsa a re 'Omphile'. Modise a tlola, a ithaya a re MmaMosidi a re 'Umphi'.
- E le ruri botlhoko jwa botshelo jwa ga Motlalepule ga bo a ka ba nnela ruri. O tlhokafetse a bone morwae yo a sa bolong go mmatla.

[25]

POTSO 9: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**OMPFILE UMPHI MODISE – DPS Monyaise**

- 9.1 Ke rraagwe Modise. (1)
- 9.2 Kwa setheong sa Baitiredi. (1)
- 9.3 Ba ne ba dira mmogo mo setheong seo. (2)
- 9.4 Ke a boitumelo ka a lemoga gore Modise o tlaa nna botlhale jaaka Keoletile yo e neng e le morutintshi. (2)
- 9.5 O ne a le moleele.
O ne a le matsarapa.
A le dikgoka. (3)
- 9.6 Ka ntlha ya gore a re Keoletile o botlhale gonne e kile ya bo e le morutabana kwa Taung. (2)
- 9.7 Ee, ke moanelwa wa madi le nama gonne dilo tse di mo diragalelang di tsamaile di fetogafetoga, o na le go utlwa botlhoko le go itumela/ di ka diragalela mongwe le mongwe yo o tshelang. (2)
- 9.8 O thusitse Modise le Mosidi go lemoga gore o ne a kuisiwa ke letshwao le a le boneng mo go Modise/O thusitse RraMosidi go itse gore Motlalepule o na le ngwana e bile o mo tshwaile./O senotse tshedimosetso ya gore MmaMosidi ke ena mmaagwe Modise./O senoletse RraMosidi gore mogatse o ntse a jewa ke go batla ngwana wa gagwe. (2)
- 9.9 Bogale jwa ga Madolo bo dirile gore Modise a kgone go ikemela le go nna le maikarabelo mo botshelong/bo thusitse Modise go fetsa dithuto tsa gagwe mme a feleletsa a dira kwa setheong sa Baitiredi, se, sa tswelletsa pele ditiragalo tsa padi. (2)
- 9.10 Ke ne ke ka mo isa kwa gae gore a bone tlhokomelo e e siameng./Ke ne ke ka mo isa kwa legaeng la bana ba dikhutsana gonne ke ise ke tsetsepele mo botshelong./Ke ne ke ka mo abela banyalani ba ba mo tlhokang ka fa molaong./ Ke ne ke ka mo amogela, ka mo rata ka bo ka mo tlhokomela ka gobo phoso e se ya gagwe gore a bo a tshotswe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.11 Nnyaya, ga go a siama gonne e le tlolomolao e e ka dirang gore o feleletse o le kwa kgolegolong/ O tliseditse Motlalepule maitemogelo a a botlhoko thata/ a a sa lebalesegeng bonolo.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.12 Ke ka ntlha ya fa a ne a sa rutega ka rraagwe a ne a le kgalhanong le thuto. (2)
- 9.13 Ke ithutile gore mosekaphofu ya gaabo ga a ke a swa lentswe./Motho o tshwanetse go nna pelotelele go gwalalela dinaledi/Thuto ke lesedi le re tshwanetseng go le sala morago.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

POTSO 10: POTSO YA TLHAMO

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

MASEGO – G Mokae

- Ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope gore botlhoko ga bo ke bo nnela ruri mo mothong ka yo o simololang ka botlhoko o feleletsa ka monate.
- Masego o simolola ka botlhoko ka e le mongwe wa bana ba bathapiwa ba dipolase ba ka dinako dingwe ba neng ba tshwanetse go se ye kwa sekolong ka ntlha ya fa ba ne ba ya go thusa bagolo ba bona ka ditiro tsa dipolase. Dikolo le tsona ka dinako tseo, di ne di sa tlale seatla ka bontsi jwa maburu a dipolase bo ne bo sa ba agele tsona. Seno ke botlhoko jo Masego a rakaneng najo ka go dira mo polaseng mmele wa gagwe o sa le monnye.
- Masego o ne a romelwa kwa sekolong sa Sedimosang ka ntlha ya fa a ne a abetswe maboko go utlwala. Go ne go solofetswe gore o tlaa bona ditšhono tse dintsi tsa go nna le isago e e tsabakelang fa a ne a le koo. Ka bomadimabe, leeto la gagwe la go nna le bokamoso jo bo phatsimang le ne la kgaolwa ke lefufa la ditsala.
- Tsala ya gagwe e bong *Sannah* o ne a mo fufegela ka a ne a ba gaisa, mme a mo logela leano la go mo pateletsa go nwa nnotagi fa ba ne ba tsere leeto la go ya kwa dikgaisanong tsa sekolo tsa mmimo. Masego e ne e se monwi wa tagi, fela o ne a tshaba go swabisa tsala ka e ne e mo eme nokeng ka dilwana tsa sekolo gonne a ne a le dikobo di magetleng. Seno se tlholela Masego botlhoko jwa go betelwa ke Ntsime ka a ne a ipusolotsetsa gonne a ne a gana go ratana nae.
- Masego o ima ngwana wa dikgora a bo a patelesega go busediwa kwa gae gonne mo malobeng baithuti ba ne ba sa dumelwe go ima ba santse ba tsena sekolo. Ano ke matlhotlhapelo a ga Masego a go belesediwa mmogo le go latlhegelwa ke isago e e tsabakelang.
- Go tiisa molao ga ga Rre Kgabo Motsepe mo go Masego, o welwa ke botlhoko jwa go teketwa mo go maswe ka ntlha ya fa a ne a imile. Se sa tlholela Masego botlhoko jo bo seng kana ka sepe ka botshelo jwa gagwe gammogo le lesea bo ne bo le mo magareng ga loso le bophelo. O ne a le mo phaposing e go neng go twe ke ya kalafo e e tebileng. A se na molomo, a dikaganyeditswe ke dikgetsi tsa polasetiki tse di neng di tletse metsi le melemo ya mebalabala. Seemo sa lesea se ne se na le matshosetsi a magolo, mme fela la ba tshela fa morago ga karo e e neng ya dirwa gore le ntshiwe mo go mmaalona.
- Morago ga go tshola ngwana o ne a lebagana le botlhoko jwa go se boele sekolong. O ne a ya go fatela ngwana ka ntlha ya mokgweleo wa go nna motsadi a le esi. E ne e le mo gare ga mariga, o ka se bone go feta mongwe mo mebileng e se kae go tswa fa a neng a nna gona. Go ne go le bokete mo go ena go tsogelela go ya tirong.
- Ka botlhoko bo sa nnele ruri, Masego fa a ntse a direla ba ga *Lazar* o ne a simolola go ratana le *Vusi Mgoma*. Masego o ne a mmegela ka go tshwarwa ga gagwe le setshwantsho sa ga *Vusi* se mapodisi a se mo supeditseng. Ba ne ba mmotsa gore a *Vusi* o a tle a jele ba ga *Lazar* nala. Morago ga gore kiletso ya ga *Vusi* e emisiwe ba ne ba golagangwa mo lenyalong le le boitshepo. Masego o ne a ja monakaladi wa kobolela a thakgalala a nna kwa ga mothakga.
- Masego o ne a leboga fa Modimo a mo file monna yo o botlhale le bopelonomi. *Vusi* o ne a rata Sello ka lerato la nnete jaaka e kete ke morwae wa madi.

- Pele *Cathy* le *Sol Lazar* ba boela kwa moseja, ba ne ba tsenyetsa Masego madi a a kana ka diranta di le dikete di le masomeamabedi kwa bankeng ya gagwe. Ba ne ba mo kopa go ela tlhoko gore madi ao ga a mantsi jaaka a ka lebega, mme a a dirise sentle. Ba ne ba mo rotloetsa go beeletsa dikete di le lesometlhano tebang le go ruta Sello go fitlha kwa a batlang go fitlhelela gona ka dithuto. Dikete tse tlhano tse di salang a di dirise go itshedisa go fitlha a bona tiro e nngwe gape.
- Kwa bofelong, ngwana yo a mmoneng ka ntlha ya petelelo o ne a mo phimola dikeledi. Sello o ne a tlhatswa mmaagwe pelo a nna ngaka jaaka fa ba ga *Lazar* ba ne ba mo tlogelela madi a go fitlhelela dithutego tse a di tlhokang. O ne a isa mmaagwe kwa moseja wa mawatle jaaka fa a ne a thopile sekgele sa gauta sa *Nobel*. Ba ne ba kopana le mmaagwe wa bobedi e bong *Cathy Lazar*, yo le ena a neng a mo laleditse.
- E le ruri botlhoko jwa botshelo jwa ga Masego ga bo a ka ba nnela ruri. Katlego ya ga Sello e ne ya mo tlišetsa boitumelo jaaka batsadi botlhe.

[25]

POTSO 11: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**MASEGO – G Mokae**

- 11.1 Ke modiredi wa bona. (1)
- 11.2 Kwa lelapeng la ga *Sol* le *Cathy*/Ba ga *Lazar*. (1)
- 11.3 O mo lefelong le ka gore o boetse kwa a dirang gona, morago ga gore mapodisi a ye go mmotsolotsa ka ba ga *Lazar*. (2)
- 11.4 A kutlobotlhoko/letshogo ka a ne a utlwisitswe botlhoko ke go botsolotswa le go sotlakwa ke mapodisi a a neng a batla go itse ka ga ba ga *Lazar*./ A kgalefo ka ba ne ba sa mmolelela gore go diragala eng/Letshogo ka ntlha ya tse a di boneng kwa mapodising. (2)
- 11.5 Go dirisiwa mekgwa yotlhe e e amogelesegang le e e bosula go ntsha nnete mo batshwarweng.
Bangwe ba batshwarwa ba feleletsa ba bua maaka a ba lemogang gore mapodisi a batla ba a bue.
Batshwarwa ba itewa go fitlhela ba ntshiwa meno. (3)
- 11.6 Ba ne ba batla tshedimosetso ka ditiro tsa ga *Vusi* le ba ga *Lazar*./Ba ne ba batla go itse gore a *Vusi* o santse a jela ba ga *Lazar* nala gore ba tle ba itse go mo tshwara. (2)
- 11.7 Ee, ke moanelwa wa madi le nama gonne dilo tse di mo diragalelang di tsamaile di fetogafetoga, o na le go utlwa botlhoko le go itumela/di ka diragalela mongwe le mongwe yo o tshelang. (2)
- 11.8 Bontle jwa ga Ntsime jo bo neng bo ratiwa ke basetsana bo ne ba dira gore a ipolelele gore ga go na mosetsana yo o ka mo ganang, ke ka moo a neng a betelela Masego fa a mo gana.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.9 Bonolo/boikobo jwa ga Tsawe mo go *baas Schalk* bo dirile gore morero wa kgatelelo ya bantsho o tswelole pele.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.10 Ke ne ke tlaa mo reetsa gonne Beibele e re tlotla mmaago le rraago gore malatsi a gago a ntsifale mo lefatsheng./Ke ne ke tlaa mo tlhalosetsa maikaelelo a me a dipolotiki mme ke dire gore a thaloganye a bo a dumele
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.11 Nnyaya, go ne go se matshwanedi gonne ba tlhalane mme *Vusi* a nyetse mosadi yo mongwe yo materase a neng a mo itaya mo phatleng. (2)
- 11.12 Ka ntlha ya gore o ne a tshwanetse go tlamela morwae le mmaagwe. (2)
- 11.13 Ke ithutile gore ke nne le kemonokeng mo masikeng/batho ba bangwe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

POTSO 12: POTSO YA TLHAMO**NTLHOMOLE MMUTLWA – OM Lobelo**

ELA TLHOKO: Mo tlamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope gore botlhoko ga bo ke bo nnela ruri mo mothong, ka yo o simololang ka botlhoko o feleletsa ka monate.
- Matsetseleko o simolola ka botlhoko gonne rraagwe e bong Kgori a mmetlela tsela ya gore fa a rola tiro ya bogotsamolelo a tsene mo ditlhakong tsa gagwe. Seno se mmakela matlhotlhapelo gonne rraagwe o mo golega ka kgole ntswa a na le ditoro tse e leng tsa gagwe.
- Kutlobotlhoko ya ga Matsetseleko e etegetswa ke ntlha ya fa go se yo o emang le ena gonne mmaagwe a sa mmuelele ka a tshaba rraagwe.
- Matsetseleko o tsaya tshwetso ya go ngwega mo gae go ipetlela bokamoso jo bo phatsimang. O gorogela fa lebenkeleng la ga Rre Segonyamatlho go batla sengwe sa go buga legaba. O ne a sa itse gore o ya go lala a beile tlhogo kae gonne e rile go utlwa dimpa di tuka bolelo, a simolola go otsela, mme a robala mo setupung ka ntlha ya go tsoga mo mosong le go tlhola mo sejanageng motshegare otlhe. A botlhoko jo bo kalo ruri.
- O kopile tiro kwa go nngwe ya meepo ya kwa Madibeng gaufi le Kgaladi e bile o setse a tsenetse dipotsotherisano gona. Matsetseleko ga a ka a bona tiro e gonne go tlhokega go tladiwa diphatlha di le mokawanyana fela tsa badiri ba le batlhano ba ba nang le maitemogelo a dingwaga di le tharo ba dira mo meepong ya ditaemane. Se ke matlhotlhapelo a a itemogelang ona ka ntlha ya go tlhoka maitemogelo a tiro e.
- Matsetseleko o tlhologelela mokapelo wa gagwe wa bonyana e bong Palesa yo a neng a sa mo laela fa a inaya naga. O batla go golagana le Palesa, mme ga go kgonagale ka ntlha ya fa go iphitlha ga gagwe mo Kgaladi go mo itsa go ya gae ka a tlaa bo a itatlhela mo diatleng tsa banna ba lekgotla. Se ke maitemogelo a a botlhoko a a lebagangeng le ona.
- Matsetseleko o ne a le mo kutlobotlhokong gonne a ne a gopotse gore mmaagwe o ngunanguna ka pelo gonne a sa itse kwa ngwana wa gagwe a leng teng. A masula a a kalo ruri.
- Rre Kgori o tlhokafala ka ntlha ya go ngomoga pelo ka ga morwae gammogo le maikotlhao a go bo a mo ganeditse go ipetlela isago ya gagwe. Matlhotlhapelo a ga Matsetseleko ke go sa kgone go ya go boloka rraagwe.
- Matsetseleko o nna le difatlhi ka ntlha ya lefuto la dipelo tse di botlhoko tsa batsadi. O pegwa ke dinokwane mo sejanageng sa bogodu sa ga *bra Boots*. Matsetseleko o itemogela matlhotlhapelo ka a isiwa kgolegolong gonne faele ya go batlwa ga gagwe e fitlhetswe mo sejanageng seo sa bogodu.
- Ka bothoko bo sa nnele ruri mo mothong, Matsetseleko o ne a bona tiro kwa meepong mme dilo tsa simolola go mo tsamaela sentle. Morago ga dikgwedi di le supa a dira foo, a godisiwa mme a tloswa kwa lebangeng a isiwa mo diofising tsa motlakase.

- O ne a tthathelelwa ka go tsamaisa mafaratlhatlha a motlakase le go baakanya diphoso tsa ona. Matsetseleko o ne a tshwanetse gore letsatsi lengwe le lengwe morago ga tiro a tsenele ditlhatlhelelo le dithuto tsa go dira ka motlakase. Moepo o ne o setse o mo rometse gararo kwa Kapabophirima go dira dithuto tse di kgethegileng tsa go gokaganya motlakase o o tsamayang kwa tlase mo moepong.
- Matsetseleko o ne a nna karolo ya bookamedi. Lefoko la gagwe le ne le reediwa fa go ne go kopanwe go tsewa tshwetso kana go dirwa diphetogo mo moepong.
- Rre Segonyamatlho o ne a ya goorraKebapetse ka ntlha ya fa a ne a amegile mo kotsing ya sejanaga sa bogodu le gore a tshwarwe. Matsetseleko o boela gae go ya go tlhomolwa mmutlwa.
- O simolola go thusa mo Phiritshweu ka botlhale le dithutego tse a ithutetseng tsona go tswa kwa meepong. O leboga tiro kwa meepong go tswaledisa morafe pele jaaka fa kgosi Kgololo a ne a rulagantse le ba puso. Ba meepo ba ne ba thusa morafe wa Phiritshweu ka matlole ka ntlha ya fa a ne a ba direla ka manontlhotlho.
- Matsetseleko o nyala Palesa moratiwa wa gagwe wa bonyana, mme kgosi Kgololo o mo neela bogosi gonne a nyetse morwadie ka a se na ngwana wa mosimane. Ba tshegofadiwa ka mawelana e bong Bokamoso le Maphakela. Matsetseleko o tlhophiwa go nna Rratoropo wa Tswaing.
- E le ruri botlhoko jwa botshelo jwa ga Matsetseleko ga bo a ka ba nnela ruri.

[25]

POTSO 13: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**NTLHOMOLE MMUTLWA – OM Lobelo**

- 13.1 Ke morwaagwe/ke ngwana wa gagwe. (1)
- 13.2 Kwa mabitleng. (1)
- 13.3 Kelogile o ne a ile go bontsha Matsetseleko phuphu ya ga rraagwe ka a ne a a seyo ka letsatsi la phitlho le go mo tlhomola mmutulwa gore a tle a robalelwe ke ditlhokwa. (2)
- 13.4 Maikutlo a kutlobotlhoko ka Matsetseleko a ne a utlwiwa botlhoko ke gore o ntse a tsamaya ka lebadi le mmaagwe a sa kgonang go le thoba./Mmaagwe o ne a sa kgonang go mo tlhomola mmutulwa wa ga rraagwe jaaka a ne a solofetse. (2)
- 13.5
- Mosadi ga a na lefoko mo go mogatse.
 - O tshwanetse go utlwelela sengwe le sengwe se se buiwang ke monna.
 - O tshwanetse go dumelana le monna fela go bontsha fa a tlotla lenyalo la gagwe. (3)
- 13.6 Ke ntlha ya gore ga go sa tihole go na le sekgoreletsi./ Rraagwe yo mmaagwe a neng a mo tshaba, a sa tihole a le teng. (2)
- 13.7 Ee, ke moanelwa wa madi le nama gonne dilo tse di mo diragalelang di tsamaile di fetogafetoga, o na le go utlwa botlhoko le go itumela/di ka diragalela mongwe le mongwe yo o tshelang. (2)
- 13.8 Go akola ga ga Matsetseleko le matlho a a tlhatswegileng go kgoreleditse Rre Tlhapedi go lemoga gore motho yo a buang le ena ke yo a leng mo motlhaleng wa gagwe. (2)
- 13.9 Botlhale jwa ga Kgosi Kgololo bo dirile gore a se nne kगतलhanong le fa Matsetseleko a nyala Palesa etswa e se wa bogosi mme se sa tsweletsa morero wa sešwa se se kगतलhanong le segologolo pele./Go nna le ponelopele ya kagosešwa le tlhabololo ya motse wa Piritshweu go dirile gore Kgosi Kgololo a tlogele Matsetseleko go nyala Palesa mme se sa tsweletsa morero wa sešwa se se kगतलhanong le segologolo pele.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 13.10 Ke ne ke ka boela gae go ya go thusa batsadi ba me mo patlong ya gagwe gonne ke itse gore ba tshwenyegile thata./Ke ne ke ka boela gae go ya go ba thusa ka jaana ba dula ba le bosu/Ke ne ke tlaa bua le bona gore ba se mo pateletse go gotsa molelo/ ba mo letle go dira se a se batlang.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 13.11 Nnyaya, go ne go se matshwanedi ka gore Baagileng a sa mmolelela ka kgolagano ya gagwe le Mmathapelo./Go ne go se matshwanedi gonne tlhapa e se tharabololo ya bothata./Baagileng o tsieditse Palesa ka nnotagi.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 13.12 Ke ka ntlha ya fa rraagwe a ne a sa mo isa sekolong ka a ne a dumela mo segologolong/rraagwe e ne e le morongwa wa kgosi. (2)
- 13.13 Ke ithutile gore baeng ba a tlhokomelwa./Ke ithutile go se nyatse tshwetso e e tsewang ke monna./Ke ithutile gore monna o a tsegetswe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

DITLHANGWA TSA SETSO – G Leeuw le ba bangwe**POTSO 14: POTSO YA TLHAMO**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

'MONNA WA MOGWEBI' – BP Lekome

'KGOSI MOLEFI K PILANE' – MOM Seboni le EP Lekhela

- Batsadi le baeteledipele ba na le maikarabelo a go godisa le go etelela pele.
- Monna wa mogwebi o na le mathata a a tlisitsweng ke go nna le maikarabelo ga gagwe jaaka motsadi yo o nang le lerato mo baneng ba gagwe. O ipaakanyetsa go tsaya leeto la kgwebo mme o botsa barwadi ba gagwe ba bararo gore a ba tlele eng ka a batla go ba itumedisa.
- Barwadi ba babedi ba kopa dilo tse di bonolo go bonwa, mme gofejane ena a kopa sethunya sa rosa, se monna wa mogwebi a neng a lemoga gore go ya go nna thata go se bona ka e ne e le mariga. Ga a kope gofejane go tlhopha sengwe se se ka bonwang bonolo, mme o ithwesa mathata a ntse a lemoga. O ipofa ka go mo solofetsa go mo tlela rosa mo maemong ao.
- Ga a kgone go bona sethunya sa rosa e bile batho ba mo ja ditshego gore a o ithaya a re sethunya sa rosa se tlhoga mariga.
- O tsenwa ke tsebetsebe ya gore o ya go bona sethunya sa rosa kae, fela mo tsielegong ya gagwe, o kopana le khasetlele e e nang le tshingwana ya dithunya e e kopantseng ditlha tsa mariga le selemo. Tshingwana eo e na le dithunya tse dintle tse di akaretsang rosa e morwadie a e batlang.
- Monna ga a batlisisa gore tshingwana ke ya ga mang, mme o kgetla sethunya se le sengwe le go wela tsela, a itsenya mo mathateng. Se se bontsha fa tota tshukudu kwa gobe e isiwa ke namane.
- Dimo o bona monna wa mogwebi a tsaya sethunya sa gagwe sa rosa mme o tla a goeeditse a re a se buse, go sa nneng jalo o tlile go mo lobela dintsi. Mathata!
- Monna o kopa Dimo gore a mo letlelele go tsaya sethunya ka a batla go se ela gofejane wa gagwe yo montle thata e bile a mo rata la o ka swa nka go ja.
- Ka nko e sa dupe, monna o itsenya mo mathateng ka go dumelana le Dimo gore gofejane e nne mosadi wa gagwe, e le leano fela la go leka go mo ntsha mo go ena, a ithaya a re Dimo ga a kitla a mo latela.
- Dimo o mo goeletsa gore o tlaa tla go tsaya mosadi wa gagwe morago ga malatsi a le robedi, mme ka nko e sa dupe, monna o dumelana le ena a sa itse fa a tiisitse.
- Morago ga malatsi a le robedi Dimo o tla go tsaya gofejane, mme monna wa mogwebi o utlwa botlhoko thata le go lwala ka ntlha ya go ikotlhaela tshwetso ya gagwe le Dimo.
- Dimo o supetsa gofejane seipone se se mmontshang rraagwe a lwala thata, mme o mo letlelele go etela rraagwe, fela o mo goeletsa gore a se dule go feta malatsi a le robedi.
- Monna wa mogwebi o tlhokafala ka ntlha ya kutlobotlhoko le go koafala thata.
- Kopo ya gofejane e tsentse rraagwe mo mathateng a a seng kana ka sepe ka a rwele nko fela a paletswe ke go dupelela gore go tlile go nna bothata mo go ena go bona se a se kopileng.

- Mo lebokong, Kgosi Pilane o na le maikarabelo jaaka moeteledipele wa morafe. O tshwanetse go bona gore motse o buswa sentle e bile o phepa. Mmoki o senola mathata a a neng a lebane Kgosi Pilane yo o neng a tlogeletswe bogosi ke mogolowe.
- Motse ga o mo seemong se se ntseng sentle ka o le leswe e bile o na le matlapa a a tlhokang go epololwa ka a le kotsi mo bathong.
- Kgosi o na le mathata a gore banna le basadi ba a tshaba mo motseng.
- O kaya gore malapa a thubegile, banna le basadi ba tlogetse bana ba se na sepe.
- Mathata a etegetswa pele ke gore makau a faletse mme a itirela jaaka a rata ka ba nyala ba tlhala. Basadi fa e sale ba ya dirakeng tse ba sa di goroseng.
- Ka jalo, kgosi o lebanwe ke namane e tona ya tiro ya go batlana le morafe kwa mafelong a a phatlaletseng jaaka Natala, Kapa, Tlhabane le Kiriisetoropo.
- Fa Pilane Pheto a ne a tlogelela monnawe bogosi, o tlhokile go dupelela gore o ya go fitlhela morafe o phatlaletse, mme o tshwanetse go o phuta.

[25]

POTSO 15: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**DITLHANGWA TSA SETSO – GS Leeuw le ba bangwe****NAANE: 'BOTSALA JWA NOGA LE KWENA' – CLS Thobega**

- 15.1 Ke leaneladiphologolo (1)
- 15.2 O leferefere gonne o tsieditse bana ba ga Kwena.
O maaka gonne a akeditse bana ba ga Kwena a re mmaabona o rile ba tsene mo ganong la gagwe fa a sa bonagale. (4)
- 15.3 Ke ka ntlha ya fa Noga a ne a di boleetse maaka a gore mmaabona o laetse jalo./Ke ka gore ba ne ba itse gore mmaabona ke tsala ya ga Noga mme ba dumela gore o laetse Noga. (2)
- 15.4 Motho ga a itsiwe e se naga.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 15.5 A kutlobotlhoko gonne ba ne ba lela. (2)
- 1.5.6 Ke ne ke ka mo neela Modimo gore e nne ena a mo atlholang.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 1.5.7 E dirile gore ke nne malalaalaotswe fa ke na le bana ba me./Ke tlhokomele ditsame./Ke laele bana ba me ka batho ba ke ka ba romelang mo gae.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

LE**'BATLHAPING BA KGOTLA OORRAMAIDI' – PC Mooa**

- 15.8 Thoriso ya kgotla ya Batlhaping yoorraMaidi. (1)
- 15.9 YoorraMankurwane (1)
- 15.10 Ke batho ba ba mabela. (1)
- 15.11 Fa thoko ga noka e Tshetlha. (1)
- 15.12 Re Batlhaping re sa ipelaetse./Re Batlhaping ba ba tletseng/ba tota. (2)
- 15.13 Tshwantshanyo – gore mmuisi a tlhaloganye bonolo ka go gatelela kitso ya bona ya go bua sejatlhapi ka go e tshwantshanya le mokgwa o beng ba se buang ka ona. (2)
- 15.14 Ee, gonne e le morafe o o ikitseng e bile o itlhaloganya.
Nnyaya, ke rata morafe o ke leng karolo ya ona ka botlalo. (2)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 25

KAROLO YA C: TERAMA**POTSO 16: POTSO YA TLHAMO****MATSAPA DI A TSAYA KAE? – SS Moku**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Ke boammaaruri gore fa re le batho ga re a tshwanela go ja mofufutso wa phatla tsa ba bangwe gonne re lomeletsa beng ditsabona.
- Mo teramakhutshweng ya 'Mosadi ke wa me', re kopana le Mmatšhatšhi le morwadie Monyana ba sa tseye tlhagiso e tsia ka ba ne ba batla go ja mofufutso wa phatla ya ga Raesebo le Kgabele, mme ba ba lomeletse ditsabona.
- Kgabele, morwadie Mmatšhatšhi, o ne a nyetswe ke Raesebo gonne bogadi bo dule e bile bo amogetswe ke malomaagwe e bong Motšhankane. Ba ne e bile ba setse ba tswa kwa go Mmagiseterata go tshwaraganngwa ba bile ba tshotse le setlankana sa lenyalo. Ba ne ba na le dikgwedi di le tlhano ba nna mo setsheng sa bona.
- Kgabele o ne a tlhokafala loso lo lo botlhoko la go thulwa ke bese a itsamaela fa thoko ga tsela. Go supa fa batho ba itebatsa fa motho a ja mofufutso wa phatla ya gagwe, Mmatšhatšhi le morwadie ba batla go kotula mo ba sa jalang gona ntswa ba itse gore dithata tsotlhe tsa ga Kgabele di itaya Raesebo mo tlhogong. Bobedi jo bo batla gore moswi Kgabele a bolokelwe kwa gaabo gonne ba itse fa go na le inšorensense e e tshwanetseng go mo duela. Ba kaya fa madi otlhe a tlile go ya kwa go Nkele fa ba ka se ka ba ema ka dinao.
- Monyana o bolela fa monnawe a sa tswa mo gae ka lesira le e seng go direlwa moletlo wa gore o tswa kwa gae. Mmaagwe ena a kaya fa babogadi jwa gagwe ba mo adimile fela ka ba rile ba santse ba tsile go dira lenyalo. Mmatšhatšhi le morwadie ba ne ba ya go itsise Nkele le morwae e bong Raesebo dikakanyo tsa bona tebang le dithulaganyo tsa phitlho. Maikaelelo e le go ja mofufutso wa phatla ya ga Kgabele mme ba lomeletse ba lapa la gagwe ditsabona.
- Nkele o ne a mmolelela fa a se na thata epe mo godimo ga setopo sa ga Kgabele ka a laolwa ke monna wa gagwe Raesebo. O ne a mmolelela gore Raesebo a re phitlho ke ka Lamatlhatso o ba yang ba o lebile. Raesebo o ne a gakolola matsalaagwe gore ga a mo kolote ka bogadi bo dule botlhe, mme seo se kaya fa mosadi e le wa gagwe e bile a ya go tswela mo matikiring a bona.
- Fa ba boa go tswa kwa go Nkele, Mmatšhatšhi o ne a roma Monyana go ya go mmiletsa kgaitadie e bong Motšhankane go tla go mo tlhaba botlhale. Motšhankane ka a itse gore motho o ja mofufutso wa phatla ya gagwe, o tshwaya mogoloe phoso ka go ya kwa ga Nkele gonne Kgabele a tswetswe ke bogadi mme e sa tlhole e le ngwana wa bona gonne a fetotse sefane.
- Mmatšhatšhi le Monyana ba boela kwa go Nkele go mo latsa ka lefoko la gore ba neela ngwana mo diatleng tsa lelapa la gagwe. Nkele o ne a mo leboga ka dikgogakogano di sa batlege gonne di senya tiro.
- Ka ntlha ya batho go batla go ja mofufutso wa phatla tsa batho, Mmatšhatšhi le morwadie ba lomeletsa Raesebo le bana ba gagwe ba babedi madi a ba tshwanetseng go sala a ba thusa mo khularong ya ga Kgabele. Mmatšhatšhi o ne a lemoga fa ba paletswe, mme madi a ba dule diatleng ba a lebile. Monyana o ne a bolelela mmaagwe fa go sa nna jalo mme ba tshwanelwa ke go senya madi a inšorensense.

- Mmaagwe o ne a mmolelela fa ba se kitla ba kgona gonne madi a ya go neelwa Raesebo, mme a ya go nna mohumi. Monyana o ne a laela mmaagwe gore a se tshwenyeye gonne batho ba inšorensa ba tlile gore a mo thuse go tlhophisa lekase. O tlile go tlhophisa la madi a a kwa godimo mme go tlaa sala madinyana a se makaenyana fela.
- Raesebo o ne a ipatlalela lekase le le tlhotlhwatlase gonne o kaile fa dikhasekete di le dintle fela di le tlhotlhwagodimo. Monyana a bolela fa Kgabele e ne e le mooki, mme ba tshwanetse go tlhophisa lekase le le ka se keng la ba tshabisa kgala. O ne a tlhophisa khasekete ya dikete di le nne le makgoloaasupang go tswa mo diketeng di le tlhano tsa madi a a duleng a inšorensa.
- A tomeletso ruri e e neng ya bonwa le ke Mosime e bong monna wa inšorensa yo o neng a kaya fa mo lefatsheng go na le batho ba ba se nang tlhologanyo. Batho fela ba ba neng ba tsaya madi a moswi ba tshameka ka ona. O boletse fa madi a a senngwang a, a ne a tlaa sala a thusa monna le bana ba gagwe.
- Ruri Raesebo le bana ba gagwe ba lomeleditswe ditsabona.

[25]

POTSO 17: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**MATSAPA DI A TSAYA KAE? – SS MOKUA**

- 17.1 Ke badiramмого. (1)
- 17.2 Se ne se le mo Mafikeng. (1)
- 17.3 Botshelo ke leotwana bo a dikologa./Go na le nako ya bonyana, bokgarebe, le bogodi./O tlile go tsofala mme o tlhoka batho ba ba tlaa go tlhokomelang./O ya go tlhokomelwa fela ke bana ba gago gonne bokgaisadio ba ka se go tlhokomele./Ditšhelete di ka se go direle sepe gonne go batlega lerato go go gomotsa./O ka swa le go bolela mo ntlong ka tšhelete ga e kitla e thusa ka sepe.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 17.4 Ntope o ratana le Nkefi ntswa a nyetse mme se se dira gore a itse Nkefi go amogela lerato la ga Mafenya/a nne kgatlhanong le lerato la ga Mafenya mme ditragalo tsa teramakhutshwe di tswelile pele. (2)
- 17.5 A re o na le madi ga a tlhoke sepe.
Ntatemogolo wa gagwe ke kgosi kwa Lehurutshe.
O na le ntlo.
(Di le PEDI fela) (2)
- 17.6 Ga go a siama go bua dikgang tsa batho mo thekesing ka di thubela batho malapa gonne di le masisi./ Ga ba na bonnete jwa tsona./Magatwe ga a siama. (2)
- 17.7 Nnyaya, o ne a sa tshwanela gonne Ntope o nyetse o na le mosadi yo e leng ena a tshwanetseng go nna fa thoko ga monna wa gagwe e seng Nkefi yo e leng nyatsi./Se a se dirileng ke go nyatsa mosadi wa ga Ntope. (2)

LE

- 17.8 O ne a batla go busa bogadi ba ga Ntshidi ka a re o ntse a sa ba itsise gore o tlotswe ke dikgwedi di le tharo ka jalo go raya gore o ba tshoganyeditse. (2)
- 17.9 Fa monna a nyala mosadi a mo fitlhela a na le ngwana, o tsaya ngwana yoo go nna wa gagwe. (2)
- 17.10 Kgotlhang e e fa gare ga badiragatsi/motho le motho - ke e badiragatsi ba tsogelanang kgatlhanong jaaka fa re bona Legae a sa dumelane le Tlhapi ka gore bogadi ba ga Ntshidi bo tswela kwa kae. (3)
- 17.11 Nkitseng o apeela monna, Tlhapi ga a apee monna.
Nkitseng o tlhatswetsa monna, Tlhapi ga a tlhatswetse monna. (2)
- 17.12 Loso lwa ga Ntshidi lo rarabolola kgotlhang ya bogadi ka go se ope yo o amogetseng bogadi. (2)
- 17.13 Ke ithutile gore bana ba motho ba a tshegetsana. (2)

[25]

POTSO 18: POTSO YA TLHAMO**GA SE LORATO – MJ Magasa**

ELA TLHOKO: Mo tlamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Ke boammaaruri gore fa re le batho ga re a tshwanela go ja mofufutso wa phatla tsa ba bangwe gonne re lometsa beng ditsabona.
- Mo terameng ya 'Ga se Lorato' re kopana le makgarebe a ga Motsamai a a sa tseyeng tlhagiso e tsia ka ba ne ba ja mofufutso wa phatla ya ga Motsamai mme ba mo itsa ditsagagwe ena le ba lapa la gagwe.
- Lekgarebe la ga Motsamai la ntlha e bong Angeline le itlhokomolositse gore le tshwanetse go itse gore motho o ja mofufutso wa phatla ya gagwe, mme le se ka la dirisa madi a ga Motsamai. Fa le ne le batla ntlo e e mabonomantle le tshwanetse go ikagela yona ka dithata tsa lona, mme le se ka la dirisa madi a ga Motsamai. Madi a Motsamai a a adimileng kwa tirong go mo agela ntlo, le a ba neng ba a senya kwa dihoteleng le kwa dithabeneng fa a amogetse, ga a mo lebagana ka e se a gagwe, mme e le a ga Gadifele le bana ba gagwe.
- Suzan lekgarebe la ga Motsamai la bobedi, o ne a le mo maikaelelong a go ja mofufutso wa phatla ya gagwe. O ne a tshwanetse go itse gore fa a batla bene le lebenkele a di ithekele ka madi a a a diretseng, mme a se ka a batla go ja mo dikikeng jaaka fa a ne a dira ka Motsamai. Madi a Motsamai a a adimileng kwa tirong go mo rekela bene le go mo agela lebenkele ga se a mofufutso wa gagwe, mme ke a bana ba ga Motsamai le mogatse.
- Lekgarebe le lengwe la ga Motsamai e bong Gladys le lona le ipeile go tswelela ka mofufutso wa ga Motsamai. Fa le ne le batla go epa metsi mo legoreng la lona le tshwanetse le dire ka thata jaaka go dirwa ke batho ba bangwe go fitlhelela se ba se batlang. Fa le batla go tlabolola marulelo a ntlo, le kokoanye madi a a lekaneng go ntshwafatsa ntlo ya lona, mme le tile go dira Motsamai moretiwa wa tsela le roba mo le sa jalang gona.
- Makgarebe a ga Motsamai ka ntlha ya go ja mofufutso wa gagwe, ba ne ba lomeletsa mosadi le bana ba gagwe lerato la motsadi le la ga mogatse ka ntlha ya go nna mo nageng le go tlamela bana ba e seng ba gagwe fa ba gagwe ba ja dintlha.
- Bana ba ga Motsamai ba ne ba tshela bokete ka ba ne ba idiwa go nna le rraabona. Ba ne ba lomelediwa tlhokomelo ya rraabona e bile batho ba ne ba setse ba ba sotla ba re ba bolawa ke tlala. Emang o ne a setse a babaletswe le ke sekolo e kete a ka se tlogela. Diaparo tsa gagwe di ne di le mantabola. Fa a tshameka kwa sekolong a bidiwa 'arme skepsel.'
- O ne a nna mo ntlong e e manobonobo e bile e na le motlakase fa bana ba gagwe le mogatse ba kwa lelapeng la gagwe ba tshuba ka kurwane.
- Angeline o diretse Morake boswa ba ntlo jo bana ba ga Motsamai ba se nang bona.
- Motsamai o boetse a tlamela morwa Suzan e bong Sentebaleng le bomonnawe ka go ba direla boswa jwa lebenkele mme a itsa bana ba gagwe boswa boo.

- Gladys o lomeletsa Gadifele le bana ba gagwe ka go tlabololelwa marulelo le go epelwa metsi ntswa lelapa la bona lona le sa lebege. Ka go ja mofufutso wa phatla ya ga Motsamai, basadi ba gagwe ba ne ba lomeletsa lelapa la gagwe go mmona a tla a imelwa jaaka pele. Jaanong o tla a ikakga e bile a bonala lehuma fela.
- Go rata go jela batho ditsabona ga makgarebe a ga Motsamai go mo lomeleditse madi a gagwe a bogodi. Madi otlhe a gagwe a bogodi a ntse a baakanya dikoloi tse a di sentseng
- Ruri go ja mofufutso wa phatla tsa ba bangwe go ba itsa ditsabona.

[25]

POTSO 19: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**GA SE LORATO – MJ Magasa**

- 19.1 Ke badiramмого/ditsala (1)
- 19.2 Ke UTC (*United Tobacco Company*) (1)
- 19.3 O lela ka ntlha ya fa a latlhegetswe ke tiro/madi a bogodi.
O lelela dithoto tse di jelweng ke makgarebe a gagwe.
O lela ka ntlha ya fa a paletswe ke go tlamela bana le mosadi.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 19.4 O ne a pateletsa Motsamai go saena dipampiri tsa tlamelo ya bana le mmaabona mme se sa dira gore Motsamai a ikane gore a ka se duele madi ao. Ka jalo ditiragalo tsa go tsamaya ga gagwe mo lapeng le tshotlego ya bana le mosadi di tswelole pele. (2)
- 19.5 Ba mo gakolotse gore a ye go bega Motsamai kwa ga komišenara/badirediloagong.
Ba mo gakolotse gore a se kgaogane le Rre Motsamai. (2)
- 19.6 Ga go a siama, gone o tlholela bana ba gagwe bomadimabe ntswa a direla bana ba batho ba bangwe bontle. (2)
- 19.7 Nnyaya, ga go a siama gone Motsamai o bone dikotsi tse a le mo tirong ka jalo ba ne ba sa tshwanela go mo tseela madi.
Ee, go siame gone a ne a dirisa dikoloi tsa tiro botlhaswa ka a ne a di pega makgarebe a gagwe. (2)
- 19.8 Emang o ne a mo arabisa jaaka o ka re ke thaka ya gagwe/ O ne a sa bue ka bonolo/O ne a mo kgesa. (2)
- 19.9 O raya gore bana ba gagwe ga ba na rraabona gone Motsamai a sa dule fa gae ka a tlhola a lelera le naga ka jalo ga ba tshabe banna/Ga ba a rutiwa go boifa banna. (2)
- 19.10 Kgotlhang e e fa gare ga badiragatsi/ motho le motho – ke e badiragatsi ba tsogelanang kgotlhanong jaaka fa re bona Motsamai a kgakgauthana le bana le mosadi wa gagwe. (3)
- 19.11 *Gladys* o na le monna fa *Angeline* a se na monna./*Gladys* ga a na ngwana fa *Angeline* a na le ngwana./*Gladys* o kgotlhanong le go kobiwa ga ga Motsamai fa *Angeline* a rotloetsa go kobiwa ga ga Motsamai./*Gladys* o tlhabololetswe ntlo (marulelo) fa *Angeline* o agetswe ntlo. (E le NNGWE fela.) (2)
- 19.12 Go amogela lerato ga gagwe go tswa mo go Motsamai ntswa a itse gore o nyetse e bile le ena ga a mo rate, go tswelole morero wa lerato le e seng la nnete pele. (2)
- 19.13 Ke ithutile gore matlo go šwa mabapi/Motho ke motho ka batho ba bangwe/Batho ke go thusana.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa dtse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 25**
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO: 80

KAROLO YA A: RUBORIKI YA TLHATLHOBO YA TLHAMO YA DIKWALO: POKO [10 MADUO]

Ditlhokego	Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tlhaelang	Ga a fitlhelela
DITENG	5-6	4	3	2	0-1
<p>Thanolo ya setlhogo Ngangisano e e tseneletseng katlholo le go tlhologanya setlhangwa</p> <p>6 MADUO</p>	<p>-Thanolo e e tseneletseng ya setlhogo</p> <p>-Tsibogelo ya dinaledi e e tshegetsang setlhogo</p> <p>-Motseletsele o o itumedisang wa dintlha tsa ngangisano, di tshegediwa ka bottlalo go tswa mo lebokong</p> <p>-Go tlhologanya setlhangwa le leboko go go manontlhotlho</p>	<p>-O ranotse setlhogo sentle</p> <p>-Tsibogelo e e lekalekanang ya dintlha tse di tshegetsang setlhogo ka matsetseleko</p> <p>-Dintlha tse di utlwalang tsa ngangisano, fela ga se tsotlhe tse di tshegeditsweng jaaka go ne go tshwanetse</p> <p>-Go tlhologangwa ga leboko go a itumedisa</p>	<p>-Thanolo e e lekalekanang ya setlhogo</p> <p>-Go na le dintlha dingwe tse dintle tse di tshegetsang setlhogo</p> <p>-Dintlha dingwe tsa dingangisano di tshegeditswe, mme fela bosupi ga bo dumelesege ka metlha</p> <p>-Tlhaloganyo e e kwa tlase ya leboko</p>	<p>-Thanolo ya setlhogo e e sa kgotsofatseng</p> <p>-Dintlha tse di tshegetsang setlhogo di dinnye thata</p> <p>-Dintlha tsa ngangisano tse di maleba di dinnye thata</p> <p>-Tlhaloganyo e e tlhaelang ya leboko</p>	<p>-Setlhogo ga se a tlhologangwa</p> <p>-Ga go na bosupi jwa go dirisa leboko le go tshegetsa setlhogo</p> <p>-Dintlha tsa ngangisano ga di maleba gotlhelele</p> <p>-Morutwana ga a kgona go tlhologanya leboko</p>
KAGEGO LE PUO	4	3	2	1	0-1
<p>Popego, kelelo e e tlhologanyegang le tlhagiso</p> <p>Puo, segalo le setaele tse di dirisitsweng mo tlhamong</p> <p>4 MADUO</p>	<p>-Kagego e e lomaganeng sentle</p> <p>-Puo, segalo le setaele di supa kgolo, di a kgatlhisa, di nepagetse</p> <p>-Gotlhelele ga e na diphoso tsa puo, mopeleto le matshwao a puiso</p>	<p>-Kagego e e tlhamaletseng</p> <p>-Puo, segalo le setaele di nepagetse go le gontsi</p> <p>-Bogolo ga go na diphoso tsa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso</p>	<p>-Go na le bosupi jo bo rileng jwa kagego</p> <p>-Puo, segalo le setaele tse di nepagetseng ka tekano</p> <p>Diphoso tse dinnye tsa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso</p>	<p>-Kagego e supa thulaganyo e e fosagetseng</p> <p>- Segalo le setaele tse di sa nepagalang ka bontsi</p> <p>-Diphoso tsa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso di bonagala thata</p> <p>-</p>	<p>-Kagego e bokoa thata</p> <p>-E agegile bokoa</p> <p>-Diphoso tse di masisi tsa puo le setaele se se fosagetseng gotlhelele</p> <p>-E phephetha ka diphoso tsa thutapuo. mopeleto le matshwao a puiso</p>

ELA TLHOKO: Fa motlhatlhojwa a ikgatholositse diteng gotlhelele, mme a kwala tlhamo ya boitlhamedi, a Diteng, Popego le Puo di abelwe 0 maduo.

KAROLO YA B LE C: RUBORIKI YA TLHATLHOBO YA DITLHAMO TSA DIKWALO: PADI LE TERAMA [25 MADUO]

Ditlhokego	Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tlhaelang	Ga a fitlhelela
DITENG	12–15	9–11	6–8	4–5	0–3
<p>Thanolo ya setlhogo Ngangisano e e tseneletseng, katiholo le go tthaloganya setlhangwa</p> <p>15 MADUO</p>	<p>- Thanolo e e tseneletseng ya setlhogo Tsibogelo e e tshhegetsang setlhogo ka dinaledi: 14–15</p> <p>-Tsibogelo e e tshhegetsang setlhogo manontlhotlo: 12–13</p> <p>-Motseletsele o o itumedisang wa dintlha tsa ngangisano, di tshhegediwa ka botlalo</p> <p>-Go tthaloganya mofutakwalo le setlhangwa go go manontlhotlo</p>	<p>-O bontsha go tthaloganya, gape o ranotse setlhogo sentle</p> <p>-Tsibogelo e e lekalekanang ya dintlha tse di tshhegetsang setlhogo</p> <p>-Dintlha tse di utlwalang tsa ngangisano, fela ga se tsothe tse di tshhegeditsweng jaaka go ne go tshwanetse</p> <p>-Go tthaloganya mofutakwalo le setlhangwa go a bonala</p>	<p>-Thanolo ya setlhogo e e mo magareng,</p> <p>-Go na le dintlha dingwe tse dintle tse di tshhegetsang setlhogo</p> <p>-Dintlha dingwe tsa dingangisano di tshhegeditswe, mme fela bosupi ga bo dumelesege ka metlha</p> <p>-O tthalogantse bontlhabongwe jwa mofutakwalo le setlhangwa</p>	<p>-Thanolo e e tlhaelang ya setlhogo</p> <p>-Go dintlha di le mmalwa tse di tshhegetsang setlhogo</p> <p>-Dintlha tsa ngangisano tse di maleba di dinnye thata</p> <p>-Go tthaloganya mofutakwalo le setlhangwa go gonnye thata</p>	<p>-Setlhogo ga se tthalogangwe</p> <p>-Maiteko a a bokoa a go araba potso</p> <p>-Dintlha tsa ngangisano ga di maleba gotlhelele</p> <p>-Morutwana ga a kgona go tthaloganya mofutakwalo kgotsa setlhangwa</p>
KAGEGO LE PUO	8–10	6–7	4–5	2–3	0–1
<p>Popego, kelelo e e tthaloganyegang le tlhagiso</p> <p>Puo, segalo le setaele tse di dirisitsweng mo tthamong</p> <p>10 MADUO</p>	<p>-Kagego e e lomaganeng ka kelelo ya dintlha tsa ngangisano e agegile sentle</p> <p>-Matseno le bokhutlo di manontlhotlo</p> <p>-Puo, segalo le setaele di supa kgolo, di a kgatlhisa, di nepagetse</p>	<p>-Kagego e e tthamaletseng le kelelo e e utlwalang ya ngangisano</p> <p>-Matseno, bokhutlo le ditemana dingwe di rulagantswe sentle ka tomagano</p> <p>-Bogolo puo, segalo le setaele di nepagetse go le gontsi</p>	<p>-Go na le bosupi jwa kagego, kelelo ya ngangisano e a tthaloganyega le go lomagana fela e na le diphoso</p> <p>-Matseno, ditemana le bokhutlo di eta di tlhoka tomagano</p> <p>-Diphoso di le mmalwa tsa puo, segalo le setaele tse di nepagetseng go le gontsi</p>	<p>-Kagego e supa tthulaganyo e e fosagetseng e bile kelelo ya dintlha tsa ngangisano ga e a rulagangwe sentle</p> <p>-Matseno, ditemana le bokhutlo di fosagetse.</p> <p>-Diphoso tsa puo, segalo le setaele tse di seng maleba di bonala thata</p>	<p>-Go tthokagala ga kagego e e lolameng go kgoreletsa kelelo ya ngangisanogotlhelele</p> <p>-Matseno, ditemana le bokhutlo ga di a lomagana gotlhelele</p> <p>-Diphoso tsa puo, segalo le setaele se se fosagetseng thata di tlhola setlhangwa se se sa atlegang</p>

- Dipharologanyo magareng ga maduo a Kagego, Puo le Diteng di se fete dielo tse PEDI.
- Karabo ya boitlhamedi e abelwe 0 la Diteng le 0 la Puo le Kagego.